

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évenkéntre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bérletdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

K. KÖZLÖNY

előfizetési ára:

Égészévre 12 forint.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Anyagi ügyeinkről.

VI.

(D) Minthogy a váltógazdászat, legyen az négyes, ötös, vagy hetes, a mint inkább szokásban van, nagyobb tért enged földterületén a takarmány-, mint a kenyérterményeknek; jöhetne valaki észleleteink nyomán azon gondolatra, hogy a kenyértermény majd igen megfogva szűkülnei Erdélyben, miután most szántóink $\frac{2}{3}$ -da áll kenyértermény alatt, s mégis a szomszéd tartományokra szorulunk gyakran.

Nem hiszem senki meghazudtoljon abban, hogy rendszerint jobb vidékeinken sem számíthatunk egy mag után többet ötnél, hatnál, silányabb földjeinken 3-4 szeműnél; a ki meghazudtolna, az lenne szíves átvenni birtokainkat felében, annyi szem után számítva ki a letőségünket, mennyit ezen felül állít.

Ha vannak kivételek, azok bizonyosan csak igen jól trágyázott s megmivelt földekben lehetnek, hol már 15 szemet kaphatni.

Természetesen a földnek jó termését a jó mivélés s illő kövérítés feltételévé, hol ezen kellék nem hiányzik, a cél el van érve.

A váltógazdászat által a takarmánybővítés, marhatenyésztés s ez bővítést eredményezvén, kérdést nem szenved az, hogyha ötös váltógazdászatot állítunk, azon $\frac{1}{5}$ táblán, mely kapa alá miveltetik, az eredmény lesz annyi, mint mostani gazdászatunk szerint a $\frac{2}{6}$ -od részen, melyet most határainkon kapa alá szoktunk fenhagyni.

Mert rendszeresebb kövérítés, s a termesztmények célszerűt cserélése által a föld két annyi terményt bizonyosan ad mint most; s akkor mindjárt a munkabér és eselédízítés az eredményhez képest nem fog oly drágának tetszeni, mint most.

Ha pedig ötös váltóval szántóink $\frac{1}{5}$ -dét tengerivel vetve be, az két annyit ad, mint mostan adna ugyan annyi föld, akkor a termény a mostani idomzathoz $\frac{2}{3}$, ez pedig felülmúlja azon összeget, mit most összes szántóink $\frac{1}{3}$ -ára számíthatunk.

Tehát csak szántóföldeinket tagosítva, s mivélés alá véve, sokkal kevesebb földrészen több búzánk s tengeriké fog termeni, mint most, ellenben zabunk, árpánk, lőherünk akkor tiszta nyereséggel fog állani. Oly nyereséggé válik földünk $\frac{3}{5}$ -ének egész termése, mi mostan nem létezik, a mi pedig nagyon fogja elősegíteni vagyonosodásunkat, ugyanis szántóink $\frac{3}{5}$ -de kerek számban is 1,260,000 hold, ebből 420,000-en zab, ugyan annyin árpa-lőherrel, ugyan annyin tiszta lőherrel termesztve, és ezen szép föld összeg terménye, melynek értékét felhasználatlanul is minden reaadott költség levonásával 12-15 millió pforintra tehetjük, oly tiszta haszon, miből mostani rendszerünkkel egy fillért sem bírunk.

A legtisztább nyereség pedig azért, mert a mint számítok, a célszerű terménycserével termőképességben tartott föld két ötföde, azon

két ötföde, melyek egyikébe őszi munkába kapatermek fog vettetni váltó gazdaságilag, bizonyosan 10-15, sőt még több szemet adva, nagyobb eredményt ad, mint mostan birtokunk $\frac{2}{3}$ része 5-6 szemmel számítva.

E szerint gazdasági rendszerünk reformja sem oly túlmértékben nem fogja megtölteni hambárainkat, minek folytán attól félhessünk, hogy végre azt ingyen kellend ki osztanunk; sem csökkenést nem hoz a gabonatermelésbe, amde takarmány termelésünket háromszorozza, sőt a közlegelők felosztása s takarmány alá mivélés által megdöbbszörözi, s marhatenyésztésünknek oly fényes lendületet adand, hogy Európa piacait láthatjuk el marhaproduktumainkkal.

Nem kell pedig azt soba felednünk, hogy az erdélyi tehénbús legnagyobb birrel birtok csak évszázad előtt is az austriai piacon, s meglehet most is bízvást tekinteni a székelyföldi marhapiacokat, hol bizonyosan igen derék szarvasmarhákra fog bukkanni a szemlélődő.

Eredménye röviden ezen értekezésnek az, hogy nyomorban vagyunk, sebesen haladunk a bukás felé; de még képesek volnánk megmenteni magunkat, mert alapokkal még bírnak egy anyagi jólétre, mely tán a szellemi jólétet is maga után vonhatja.

Sajnos azonban, hogy ezen anyagi jólét eszközlése nem az értelmes osztályon áll. Erdély gondolkodóbb emberei jól értik, hogy csak a váltógazdászat menthet meg, mit pedig mulhatlanul a tagosítás- és közbélyek felosztásának kell megelőznie.

Amde a nép ezen reformok szükségét nem érti, nem találja fel növekvő nyomorának titkos forrását, s kérdésen kívül, ha a közbélyek megosztása s tagosítás nem fog kényeszerítéssel átvitetni, nem lehet semmi kilátásunk arra, hogy Erdély képesítve legyen a valóban célszerűbb gazdaság honosítására.

Az eltűnt évtizedben, midőn a kormány abszolút hatalommal cselekedett, volt volna ideje egy célszerűbb gazdaság alapját szigorú intézkedésekkel megvetni. Politika- és gazdaságintézkedések lapok örömeit fogadtak volna el annyi kényszerítés közt egy oly kényszerítést, a mely az egyének javára, s a haza anyagi jólétének felvirágzására szolgált volna. Ily intézkedés annál könnyebb és indokolhatóbb lett volna, mert az állam saját pénzével váltván meg a jobbágy birtokot, egy szerszind jogosítva volt arra, hogy azt akint szabályozva adja át a jobbágy kezére, a mint az az Európában észszerűleg kipróbált és elfogadott földbirtoklasi eszmékkel leginkább összhangzó.

És e fontos intézkedés átvitelére az államhatalmat képviselő törvényhozásnak ma is annál inkább joga van, mert maga a birtokos osztály a tagosításnak nem ellensége, az ellen-szenv még leginkább azon tömegnél nyilvánul, melynek földjét éppen az állam, és pedig ingyen, sőt szabályozási jogának annyira fenntartása mellett adta, hogy a jobbágybirtokra vonatkozó osztály, eladás s minimum és maximum megállítására lehető befolyását többször intézkedéseivel tartá fen az abszolút kormányzat, s így is adta át a provisoriumnak.

A figyelmes olvasó elméletünk fonalán haladva, s azt józan okoskodása által körvonalozva meggyőződhetett, hogy a gazdaságban oly solidaritás van, mikép a nagy birtok emelkedése önként vonja maga után a kis birtok emelkedését, és így azon tolvaj-gazdaságnak nevezhető rendszer, hogy egyes birtokos tarlóját s kaszanyomát a tömeg leétehesse, a világért sem áraszt oly jólétet, a mit árasztana az, ha a kis birtokos saját birtokát célszerűleg mivelné.

A Királyhágón túl Czenken s más rendezett birtokokban régebb óta tagosított s váltógazdaság folyván, a nagy birtok irányára után haladó apró birtok oly fényes lendületet nyert, hogy egy felszabadult birtok jövedelme ma egy hatalmas erdélyi birtokkal vetélkedik.

A magyarországi köznép józan esze a nagy birtokban vitt eszes gazdaság előnyeit hamar belátta, az istállórendszer s váltógazdaságot saját céljai szerint honosította, s ma több nagy urodalomban azon eszmére jöttek, hogy a birtokot farmszerűleg rendezve ki-összszak a nép között, mely annyi gyakorlati tapasztalást szerzett az eszebbes gazdaskodásra, s annyira megalapította kis birtokában anyagi jólétét, hogy képes már az urodalmak nagy birtokát célszerűleg hasznosítani.

Nincs oly kis birtok, mely jobban ne hajtsaon elklülnítve s tagosítva, mint szétszorra. A hirhedeit angol népirónak Boz Dickensnek egy igen szép leírását olvastuk egy földész család kapagazdaságáról, hol világosan ki van mutatva, hogy egy életrevaló földész család még a marha erőt is nélkülözve kis birtokán kapagazdaság által, mily fényes jólétet érhet el. Csehországban a munkás cseh parasztok négy öt hold birtokból 1000 s 1200 forint bruttó jövedelmet haznak, s jól élnek belőle s tisztességes kabátban s pantalonban öltözködnek.

Am nézzük meg a mi néplünket. Prédálja a nagyobb birtok urát, mezejét, megszokja ez által lopásból és tunyaságból élni, s mint a farkas éhezik télen át, midőn prédát nem talál, midőn nyomorát érezve legalább is a boszu élvezetét keresi s felgyújtja másnak szertűjét csupán azért, mert neki nincsen.

A ki valóban nép embere, hasson arra, hogy erkölcsös és kevéssel megelégedő népet teremtsen. Munka, szorgalom s a tulajdon tisztelete által emelkedhetik a nép jóléte. A sok föld nem sokat ér magára, annyi föld ad jólétet, a mennyit jól megtudunk mivelní. A nép, a mely határprédálásból él, mind nyomorult, csak azon nép virágzik, mely a másét is a magáét is megbecsülni tudja.

Bájoszítás. Utóbbi főcikkünkben hibásan áll: 2,000,000 lélek öttel e helyett: négyvel.

A vallás hatalmas tényező a népek történetében.

(Folytatás és vége.)

Hogy az alsó-szilvási Parák, és a felső-szilvási lakosok is reformátusok voltak, azt bizonyítja a kolostornak a hosdátiai és linsinaiai által lett megrohanása és feldúlása, mert azt képzelní sem lehet, hogy a hosdátiai kevesebben lévén merészelték volna a szilvásiak belegyézése nélkül ezen merényt csak meg is kísértetni.

Ennyi az idézett levélből. Ha tehát a szilvásiak ma is nemzetségek és ágak szerint osztakoznak a jövedelmekben, ha az áldomást mint az öt székelyek — a mint látszik vallásos kegyelettel — megtartják, s a midőn határai Barnahegy, Feketebérez, Mélytes, batran reáfoghatjuk, hogy a szilvásiak hun eredetűek és magyar nyelvűek voltak. Kitétszik továbbá az is, hogy ezek magyar nyelvűek és nemzetségeket csak azután vesztek el, hogy a görög katolika vallást felvették. Mindamellett el bennök az a hagyomány, hogy ők eredetükre magyarok s hajlandók is volnának egy magyar iskolát felállítani s gyermekeiket magyarul taníttatni, de ebben akadályok vannak t. i. az urak Szilváson ma katolikusok lévén, azt akarnák, hogy az a magyar iskola katolika iskola legyen; a nép pedig a magyar nemzetségeit a reformatioval ugyanazonosnak tartván, reformált iskolát kíván; a g. katolikus clerus pedig görög katolika román iskolát; legnagyobb akadály pedig az, hogy a kinek akarja egyedül döntene, az semmiféle iskolát

sem kíván, legkevésbé pedig reformált magyar iskolát.

Vannak Hátszegvidéken több nemes falvak is, melyek a Szilvás sorsára jutottak, ilyen a többek között Zajkány, melyben az egyik jelesebb család Hunyad, s az a hagyomány él bennök, hogy a nagy Hunyadiak az ők vérbőlök származott (a mi éppen nem lehetetlen, hiszen ezer a példa, hogy egy családnak egyik ága fölemelkedik, a másik ellenben elcsúszul), s ragaszkodva magyar nemzetségiüköz, miután Hátszegen jobb akaró s tehetségesebb hazánkfiai áldozatából már ma egy magyar néposkola van, gyermekeiket ott taníttatják, s mint hallom, stikerrel.

Menjünk már Losádra, de levett kalappal: mert Losád az egyetlen falu, mely ősi nemzetségeit, nyelvét és szokásait annyi ellen-séges elemek, országos csapások közt mind a mai napig szilven megtartotta. Losádon van mintegy 8 vagy 9 oláh füst, de Losádon az oláh is mind magyarul beszél.

Losád, valamint Szilvás, nemzetségek s a nemzetségek ágai szerint osztakozik, de a helység és annak határa is nemzetségek szerint van felosztva (igy van ez Szilváson is). Van Losádon négy nemzet: 1) Felszegi nemzet, Vince és Bereczk ágakkal, de a Bereczk ág már kihalt; 2) Fekete nemzet, Fekete és Győrfi ágakkal; 3) Pataki nemzet, Zudor és Farkas ágakkal; 4) Bustéri nemzet, Herczeg, Bökös ágakkal.

A losádiakról mi megint azt mondjuk, hogy ők hun eredetű nép, s éppen azért, mint a szilvásiakról is mondtuk, mert a nemzetségek s ágak szerinti ősi székely, illetőleg hun osztályozást még ma is megtartja, midőn a magyar ezt a számítást már a XIII. a székely pedig a XVI. században elhagyta.

Van Hunyad mellett még két falu: az egyik Rákosd, a másik Hosdath, a magyar nyelvet még mindkét helységben beszélik s reformátusok; Rákosd eredetét nem merem elhatározni, de Hosdath bizonyosan székely telepítvény, a hunyadi határba t. i. a vár-örségre és szolgálatjára székelyeket hoztak, mint ezt látjuk fejedelmek korából is, a székely darabontokkal s ezeket ott megtelepítették. Ily székely telepeket látunk várműrségre Déván, hol egy utcát ilyen telepről a mai napig székely utcának neveznek; hasonlólt látunk M.-lyén, hol az ilyen telepített székelyek a vár mellett egy külön utcában egész 1848-ig darabont szolgálatot tettek az udvarnak. Ezeket Bethlen Gábor és István fejedelmek kiváltságlevelével mellett fölmentették a közterhek és rendes katonaszkodás alól, s közülök kinevezett tizedesek parancsnoksága alatt állottak.

Ezen állapotjuk a m.-lyei székelyeknek fenállott 1848-ig. Ma is székelyeknek nevezetnek, de nemzetségeket nyelvükkel együtt már elhagyták.

Most dolgozik egy jeles egyén a hunyadi megyei ref. egyháznak történetén; kiterjeszkedik a már elpusztult egyházakra; remélem, hogy ezen munka több magyar nyomokat fog Hunyadmegyében felfedezni. Adatai lesznek, mert a hunyadi megyei tractus vizsgáló jegyzőkönyvei a XVII. század elején elkezdve mind meg vannak.

Ezen sorokból az a tudomány származik, hogy a román nem éppen jogosan nevezi idegennek a magyart Erdélyben; másodszor, hogy népiskolák kellene minden áron, mert a muzeum, akadémia palotája kétszáz kivül táplálja ugyan a tudományt, de a szálláspataki és szilvási gyermekeket nem adja vissza a magyar nemzetnek.

Tóth László.

A gy-fehérvári kath. mesterlegény-egyletről.

I.
A fültett szerény czim alatt volt még alkalmam e becses lapok hasábjain néhány cikket közölni, melyekben ezen hazánkban még mindig egyedül álló jelenség keletkezett, céljaira, jótékony befolyására és gyarapodására az érdeklődő közönség figyelmét a végül is igyekeztem tisztelesen irányozni, hogy ezen minta szerint a korszerű eszmének, melyet az iparos egyület fejez ki, más egyesek, többek és városok hazafini buzgalma és sorakozása folytán edes kis honunkban is va-

laha — bár minél előbb — általános érvény szerzetének.

A gondolat és buzgalom, mely annyi föképpen még mindig külföldi előpélda nyomán a mi szerény egylettünk is létrehozta, ápolja és virágoztatja, többé nem lehet közönyös senkire nézve, ki az újabbrak ez érdemben való mély horderejű óriási mozgalmait csak távolról is figyelemmel kísérte, ki a sebesen haladó idők jelszavát, csak mint a távol hangjának utó rezgését is hallja, észleli. Pedig közel, sőt már jelen van az idő, midőn nem lehet habozni senkinek, midőn sorakoznia kell oly vállalatokhoz, buzgalmat kifejtenie oly ügy mellett, melynek közlebbi vagy további célja mindenható korunknak két nagybatalmasságára felé, t. i. a szellemi és anyagi fejlődés felé irányul, e két erő valamelyikét gyámoltja, vagy a kettőnek testvéries ölekezését segíti elő.

Legujabban, különösen ez utóbbi szempont népszerűsítésére élénk befolyás történik, s nagyon biztos már, mert tapasztalatok resultuma, azon elmélet, hogy valamely nép anyagi fejlettsége ugyanannak erkölcsi — hogy a politikaiakról ne is szóljak — életrevalóságát és su yát jelezi. Magok a szellemi érdekek, a tudomány, a művészvilág anyagi alapokon nyugszanak; statusfőru, diplomata, politikus, író, művész, tanár és magánzó az anyagi jólétből merítik ösztönüket: nem csak a fejlődés stadiumát fenntartani, hanem azt az általános haladás eszméjéhez képest tovább vinni is.

Éppen azért igen szükség — és korszerű mozgalmaknak tűnnek fel azok, mik a két művelődési irány érintkezésének, egymáshoz való viszonyainak kifejezésére és azon barátságos parallelizmus meghatározására nézve merülnek föl, melyek a két irány kölcsönös gyámolítását, megfelelő szellemben való előbbvitelét s a közönségnek ez ügyek iránti szükséges tájékozódását czélozzák. A szellemi és anyagi fejlődés barátságos párhuzama éppen oly szembeszökő eszme és igény, mint a mily nyilvános magának az embernek kötelesség állománya; ehez képest a legfelsőbb műipari osztályoktól fogva le a legalsóbb mesterianak műhelyeig az anyagi fejlődés már ma nem csupán szoros értelemben vett erkölcsi, hanem még bizonyos mérvű tájékozódás és honpolgárosító szellemnek is át kell lennie; végre mind ezen törekvések, mozgalmak — és fejlődési tényekről a polgárzatnak és társadalomnak folytonos tudomást kell vennie, hogy mind a minden körben fejlődő korszellemmel lépést tart hasson, mind e szellem gyámolítása iránti keresztényi és honpolgári kötelességének eleget tehessen.

Ezen eszméket, melyek mielőtt mesterlegény egylettünk újabb életényeiről szólottam volna, azért látam jónak ismételni, mert ezek szolgálják a szerény egylet létökait. Szellemi oldalról való gyámolítása az alsóbb igazi fejlődésnek; ez, minnek egylettünk kifejezést ad.

Az egyház, melynek legközlebbi célja mellett azon szép elhivatás is jutott a történelemben, hogy a tudományosodás, művészet és ipar kiváló barátja legyen: élénken gyámoltja az eme czimek alatt létesült s létesülő társulatokat, s így az emberiség nevelését és művelődését közvetlenül és a legjótékonyabban eszközözi.

A gyula-fehérvári mesterlegény-egylet kath. tagjai a husvéti szent ünnepek alkalmából rendes hitoktatásban részesültek, ünnepélyesen meggyónak s áldoztak. Ez oly tény, mint egyébiránt minden igaz keresztény legalább a husvéti idő komolyan ünnepélyes napjaiban meg szokott tenni, s azért itt különös megemlékezés sem volna méltó, ha az máskor is rendszeren így történt volna; de e szerint mi eddig nem ismétlődött örömdöntés hitéleti tény s a legényegylet befolyásának eredménye, elv és példakövetéséből is méltánylandó. Bizonyára a legények e magaviselete nem csak rájuk nézve volt épületes, hanem hit-hideg viszonyaink között az eről tudomást szerzett városi polgároknak nézve jótékonyan és épületesen határos.

Erre következett husvét másodnapján dél után, mely délutánt ennekeltette jobbra kikapongó „v zbevetés”-ek, rosz irányú „Emmauszba-menetel”-ek és sok lelki halált okozó „sicilliai vecsernyek” szoktak nevezetessé tenni; ezen délután következett a mesterlegényegylet ünnepélye, melyet előjárói alkalmi beszédek, a legények ének- és szavallati akadémia szoktak képezni.

A nemes városi közönség a maga idejében és kellően értesítve, illetőleg megbízva volt ez ünnepélyre; minél fogva mi a leg szebb szellemi élvezet számított. Számításunk általában nem is csal, ámbar soba sem hit tük volna, hogy annyi adott szó és négyzsem közötti szóbeli lelkesedés egy kis alkalmatlanabb idő miatt (?) többek, főképp férfiak részéről kifejezés nélkül maradjon...

Az ünnepélyt a legények művészesen alakított énekkara nyitotta meg egy-egy dalal. Kántorunkól csak egy kevéssel kívántatnék több figyelem az eddiginél arra nézve, hogy

legényeink közt egy állandó négyeskar a választékosabb énekek betanulása s időnkint előadása által szellemi életkörülményeink fűszerét képezhesse. Reméljük egyébiránt a mi buzgalmu Deesow urtól, hogy a mi eddig gyöngyében haladt, az egészen el nem maradt.

Azután Ft. Kolosy Antal egyleti elnök ur egy kidolgozott beszédet olvasott a gyülekezetnek föl a czél-rendszer viszonyairól, mely magát eléggé indokolja, s miután tárgyanál és korszerűségénél fogva nem lehet azt alkalmi ephemer ténynek tekintenünk, azt ezen lapok hasábjain, melyeknek érdemes szerkesztője anyagi ügyeinkről is oly szokott avatósággal kezdett tájékoztatni bennünket, a maga terjedelmében közreadni hasznosnak látjuk.

(Folytatjuk.)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

A HÍR-ÉRTÉKELŐ 1864. apr. 2.

Tudjuk, hogy oly rosz nines e földön, melylyel a jónak egy árnyalata ne lenne egybecsatolva; kizárólagosan rosz nem létezik az erkölcsi világban, s így az országunkat évtizeden át kezelt absolutistius rendszernek is volt azon egy jó oldala, hogy türelhető utakat hagyott maga után.

Tehát jó utak maradtak hátra; rövid alkotmányos életünk ez utakat kellő karban tartotta, s ha nem is vonta el a legszorgosabb munka idő alatt a népet a földmívelés mellől, mint az arra nem ügyelő idegenek tevők, de ősi szokásaként észszel, midőn a földmívelő bevégezte mezőni teendőit, kirendelték a nép bizalmát bíró hivatalnokok a népet utcsinálni, s az örömet kiment, s becsületesen megcsinálta az utakat. Ezen nemzeti és jögelet után bekövetkezett a provisorium tengődése, s most figyelmet nem fordítanak az utakra, úgy hogy az utak sok helyt járhatatlannak váltak.

Tudjuk azt, hogy a Székely Keresztúrról Gagyón át M. Várárhelyre vezető útvonal rövidsége miatt legjárhatóbb útja a székelyföldnek, itt hordják Borszék nektárját, ezer meg ezer szekeren szét, itt hordják ki Csik-Gyergyó és Udvarhelyszék deszkáját, fagyártmányait, szőlőkarót s az ezzel becsértelt gabonát itt viszi vissza otthon nyomorgó, gyakran éhező családjának; itt hordja Erdélynek egybarmada sóját Parajdrol, itt viszi fel borát egész székelyföldre, szóval ez a legelűkebb közlekedési és kereskedelmi vonala bérezes hazánkunk.

S mégis ott az utak járhatatlan roszak, mivel azoknak jó karban tartására semmi figyelem nem fordítatik, mert ha kirendeltetik is a nép, nines ott senki, ki felügyeljen, ki e munkaerőt ezelszerűen vezesse, s így bár ott foly a köveces medrű Küküllő egy puszka lövésnyire, megelégszenek a sánczokból kibányt földnek az utatrítésével, mi aztán ilyen esős időben mezősegi feneketlen sárt idez elő; kiválóan rosz ez ut Erdő-Sz. Györgytől le Balavásárig. *) Én köznyit íres szekérrel négy lóval mentem a napokban e vonalon, s oly mély és sikkaj sár volt, hogy alig tudtam lépésben tovább vonszorogni, s oly mély gúbbanók, hogy az egyenes helyt szekereimet a földöléstől kelle felténnem; a szegény székely szekeresek kénytelenek voltak egymást vontatni, vagy a ki csak magára ment, lerakni terhét s két három adagban, napokat vesztve a legiszonyabb állatkínzás közt át kilödni e sártengeren. Valóban megesezt a lelkem ezt látva, a nép szívebátó panaszra; s a vidék több lakóinak fe szolálása következtében, bátor vagyok a nyilvánosság előtt felszólalni, és felszólítani az illetéket, hogy ha már a dolgok élére álltak, hát tegyenek is valamit anyagi érdekek előmozdítására, s az utakat igyekezzenek járható állapotban tartani, mert ez a kormány érdekében is van, mert hát azt a nagy adót hogy fizethesse meg a szegény székelyföld, mely alig termelven kopár vidékein annyi gabonát, mely szükségleteit fedezze, szekereskedés és kereskedés által juthat csak egy kis pénzmaghoz, miöl előját kifizetni képes.

Egy átlutató.

Bor. And. mart. 31.

Ks helységünk a vízfelezendők megszerzését még egy versen megkísérté, és a katonai szálláspont azok bevasárlására szánta, de az előbbiek évek helység bírja P. I. „more solito” elfecsérelvén az a végre összegyűlt pénz, mind ez ideig nékülözünk kelle; mivel pedig azok szükségét rég belátta, s miután hiányának a múlt évben két versen is történt tüzrész által nagy mérvben kárát is vallá, a birtokosság szilárdul meghatározta, hogy vízfelezendők föl rendelvezzük, s a további intézkedések iránt én levén felkérve, Maros-Vásárhely vidékén felezendők szállításiával foglalkodó izraelita Moskowits Maxal magamat érintkezésbe hoztam.

Ki magát a Sopronvárosában etabliro

*) Mely vonal Maros-széknek szavátai járásához tartozik.

zott Scheltenhoffer jelentékeny czége alatt ismeretes harangöntők, fecskendők stb. gyár-bizománysának adta ki magát és vállatait a gyáros 1861. jún. 7-kén kiállított felhatalmazványával biztosítandó, mindenütt előlegezést kívánt, s hol szerződött, a fuvar fedezete tirtigye alatt pénzt vett fel.

De tegnap a távirati sodrony lerántá álar-czát, s most már vidékünkben alkalma, sem hitele nines többé, sem szerződések teoni, sem előlegeket felvenni, a Borbádon és Sárdon is felvett összegeket én vele visszafizet-tetvén, személyét átadtam a F. vári rendőrség szigorának, hol jelenleg bünténye ötöt a hívősen tartja, mert ő a Scheltenhoffer Frigyeshez 265 szám alatt tegnap délután 3 óra 40 perczkor Sopronyba utasított távirati fel-szólamlásom folytán hét óra husz percz mulva kapott telegramm válasz szerint nem ügyőke Scheltenhoffernek, nem is szabad szerződni, sem pénzt a gyár előnyére, annál kevésbé hitelre felvenni; szóval: roszban járó ember, mely tevényt a közlöttek után azonnal ő maga is előttem bevallá.

Azonban remélhető, hogy hegyaljánk oskolája belőle becsteltesebb kenyérkeresőt fog kiképezni, mivel még szép fiatal.

Pesten mulató — szerinte — tájkép-festő, hegyaljánkban megfordult két úras Nagy Miklós és szintén Maros-Vásárhelyt tartozkodó azon ifju ur, kinek atya tekintetért elhallgatom nevét, az első a f. vári „tájképek” rajzára, az utóbbi a sz. udvarhelyi „növevelde” javára többtinktől s tölem is felvett és szerencsésen elköltött pénzem vesztésége tett óva-tosá s figyelemessé, ily vándor madarak tollaira reáismervén, azért távirattam Sopronyba is.

Fogarasi Antal.

Az 1864. év martius havában az erdélyi muzeum részére beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek s kéziratok: A bajor kir. akademiától Sitzungsberichte, 1863. II. kötet. 3. 4. füzet. — A szebenai Verein für naturwissenschaft-tól Verhandlungen und Mittheilungen. 1863. 1-6 szám. — Fötiszt. Bodola Samueltól az erd. ref. anyaszentegyház névkönyve, Kolozsvárt 1861. Filep Elektől, Besenyei György Atilla és Buda. Posony és Kassa. 1787. — Divald Adolf és Vágner Károlytól: Segédtablak erdőszőknek és erdőbirtokosoknak. Selmecz, 1864. — Holzer Ignác-tól, Cochem, Das Leben Christi Frankf. am Mayn, 1702. — Stein János nyomdájából 1 füzet. — Gróf Teleki Domokostól Sepsi Laczkó Máté kronikája (a m. vásárhelyi Teleki könyvtár példányról vett másolatban). — Hodor Károlytól egy oklevél-másolat.

II. Régiségek és érmek: Barta Jánostól 7 ezüst és 1 rez érem. — Heigel Jó zseftől 4 bankjegy-minta. — Boér Antalól 2 ezüst és 2 rez érem. — Biasini Domokostól, a kolozsvári hídkapu lakatja. — Wélics Károlytól 2 db disztimény II. Rákóczy Ferencz rodostói lakának menyezetéből.

III. Természeti tárgyak: Wélics Károlytól 3000 darab Keleten gyűjtött bogár, 1 tengeri rák, 1 syngnatus a Marmora tengerből, 1 chamaeleon Kairóból, 2 pár pinna a Marmora tengerből, 1 cypselus murarius Stam bulból, egy néhány darab hulló spiritusban kis Ázsiából és „Brehm's Naturgeschichte der Vögel Deutschlands.” — Péchy János ügyvéd urtól Szebenben 1 Colymbus arcticus, 329 faj os lényesiga 1316 példányban. — Bittner La-jostól egy pár Bombycilla. — Hermann Ottó-tól 1 pacsirta és 1 hermelin.

Közi
Finály Henrik,
titkár.

Az Erdélybe jött magyarországi szülőkölődők számára.

Ns. Tordamegye tisztsége, a marosjárai járás helységeiből gyűlt könyör-adományok összegét 226 frt 40 krajczárban.

Ugyanazon t. cz. tisztség, a vécsi járás helységeiből könyöradományokét 76 forintban;

— és azon ns. megye felső kerületében gyűlt 140 kis vékányi elegy búza és rosz elárolításából bejött 91 forint.

— A nagy-enyedi evang. reform. főtanoda ifjusága pedig a „Kolozsvári Közlöny” t. cz. szerkesztősége útján, 10 frt 50 krt, mint saját gyűjtélékét küldötte be az inségügyi központi pénztár gyarapítására.

Ezen újabb becses küldeményekért, az inségések ügyében folyvást ernyedetlen buzgalommal működő ns. tordamegyei t. cz. tisztségnek; mint szintén a nemes kötelességek iránti fogékonyaságot tetteleg tanúsító; nevezett intézetbeli tanuló ifjuságnak, az érdem-

lett elismerést, s a segélyzendők nevében köszönetet nyíltan fejezi ki.

Kolozsvárt, ápril 6-kán 1864

Az inségügyi központi kormányb'zottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Marosvásárhelyről írják április 8-ról: Ma, mint a legnagyobb magyar gyászos elhunytá évfordulati napján a boldogult nagyhazi dicső emlékére a helyi nagyobb rendű szt. Ferencziéknél engesztelt szent áldozat mutatott be az egek Urának, ezen egyszerű, de magasatos nemzeti ünnepélyen több tisztselő az elköltözöttnek áhitattal megjelenjén; hogy pedig még többen nem vehettek részt, ennek igen egyszerű oka a jelenlegi sajtólagos viszonyokból kimagyarázható, midőn minden ember tartozkodóbb, mint valaha, és így nehezen mer még valódi törvényesség emlékeért is valamit kockáztatni, ne hogy félreértessék. Mindamelllett közöltünk a gróf Széchenyi István nagy szelleme iránti tisztelet és emléke iránti kegyelet kioltatlan levén, titokban is csak azért imádkozunk, hogy a tettek mezején, minél több ernyedetlen követőt legyenek, kik a hazát a szellemi és anyagi nagyságra vezethessék.

Ugy legyen!!!

Búcsi.

— N.-Enyedről írják nekünk apr. 11-ről: Folyó hó 9 én tartá végárgyalást a megyei törvényszék m forrai F. Gábor, ugyancsak odaváló birtokos G. D. elleni büntügyi kereset tárgyában. E szerencsén len perre birtokfeletti viszálykodás szolgáltatott okot. Ugyanis az azelőtt F. által haszonbérben birt birtokot G. örökaron megvette, minek következtében ő mint jogszertű birtokos jogát érvényesíteni is akarta. F. azonban haszonbérli igényéről lemondani nem akarván egy az azelőtt általa haszonbérben birt, de G. által bevett földbe behelyezi kapásait. G mint sajátjából őket kiutasítja. F. embereit másodsor is beállítja ugyanazon földbe. Erre G. pisztolyt ragad, s a mint a tárgyalás folyama alatt kitűnt, irányában még több alkalommal magát kihívólag viselő F-on, lövése által nehéz testi sértést ejt. Ez történt múlt évi jún. 8-án. Szomorú benyomást tett a nagy számú hallgatókra az egész per, de főleg az ősz G., kinek egyedüli félelme mint régi típusa magyar uri embernek a börtön vala, s kinek önvédelmében a tiszta, de a szenvedések által megtört lélek volt észrevehető. Az ítélet egy évi bűjtöléssel sulyosított börtön lón, mely ítéletet mindkét fél fölébtezte.

Ugyancsak 9-kén tartott meg e megye lelkes női által a magyarhoni szülőkölődők felsegélésére rendezett és sorsalással egybekötött bál, mely mind a jövedelmet, mind népességét tekintve egyike volt azoknak, melyet Enyed város valaha látott. Nem vagyok azon szerencsés helyzetben még eddigél, hogy a tisztajövedelmet egész pontosággal megirhassam; azonban annyit tudok, hogy 500 frt körül áll, mely szép összeggel az illető fáradatlan buzgalmu honleányoknak bálás köszönetet mond e sokat szenvedett haza.

Városunkból az itt teltire megtelepedett és minden szükségességekkel kieléhetőleg ellátott magyarhoni véreink, kiknek száma 20 család, a rendkívüliek kivül, az idő enyhültével szülőföldjeikre visszatértek, csak egy 6-7 éves fiú, kit átutazó szüléi szándékosan feleltek egy polgárháznál, van még itt, kinek mindaddigi tartásáról, mind úgy hiszem ezutáni neveltetéséről is olyan árva fűnnak, ki még vezeték nevét sem tudja, gondoskodott és fog gondoskodni az illető előjáróság.

E balvégzett, de lelkes, a szerencsétlenségek nagyszerűségét felfogni s éppen azért azt tisztelni is tudó kis város tehát, melynek ama szenedesteljes napokban a vadász által szétszort lakói csaknem mindenike a kegyelem keserű kenyerét évé, melyet akkor a nemzet nagylelkűsége adott kezébe, öszinteséggel sietett egykori tartozását a nemzet részére loróni, és annak éhező fia közül annyit a mennyit lehet az éhalálól megmenteni.

Vajha a mindenható Isten mind e hazát, mind a hamaiból Pphoenixként újra feltámadt várost jöjvő megvóná, hogy sem ő a nemzetére, sem a nemzet fiait tömegesen városunk könyöradományára többé ne szoruljanak.

Sz.

— A „S—ny” biztos forrásból értesül, hogy Kuza fejedelem kijelentette, mikép a moldva-oláhországi országgyűlés által a magyarországi, különösen a bánásági szülőkölődők javára megajánlott 6000 aranyat legközlebb a bukaresti es. kir. fötgynökségnek fogja megküldeni oly megkereséssel, hogy a magas kormány ezen összeget saját belátása szerint s a bánásban létező különböző nemzetiségekre tekintet nélkül osztassa ki az ottani szülőkölődők közt.

— Havi Mihály, ki a magyar színészet terén figyelemreméltó érdemeket vívott ki, a pesti közkorházban élete 52-dik évében meghalt. Béke poraira!

A pápa 8 szentsége a magyarországi inségesek javára 1600 forint kegyes adományt küldött.

A dalmátiai országgyűlést a kormány feloszlatta, s új választásokat rendelt el, a mi az országgyűlés kebelében uralkodott pártú-rekvések, szenvedélyeskedések következménye.

Párisban a klerikális reactio befolyása nagyobb, mint valaha, s Bonnehose érsek e párt szószólója az udvarnál. Legközelebb sikerült neki a császárt arra bírni, hogy egyik miniszter-tanácsban Renan letétetését indítványozta. Duruy közoktatási miniszter megpróbálta e rendszabály kikerülését s magához Renanhoz fordult: nem mondana-e le a tanárságról illő kárpótlás mellett? Mitán Renan kerekén megtagadta, a közoktatási miniszter viszont a császárnak kijelenté, hogy inkább tárcájától válik meg, mintsem Renan letétét aláírja.

Nagy Lajos, az ismert bankjegyhamisító folyó hó 3-án halt meg a karthausi fegyházban, hova életfogytiglani fogsága eltlőté-sre szállították. Mint hírlík, halála előtt jegyzőkönyvileg bizonyítja egyik bűntársa ártatlanságát.

Kassán a napokban egy Orsolya rendű szűz kétszer halt meg. A mint először ki volt terítve, három órai pihenés után fölemelkedett a ravatalon, mert csak tetszhalál környékezé; de e borzasztó eset után egy hét múlva ugyan meghalt.

Gróf Rechberg a londoni osztrák követ, gróf Apponyihoz a következő sürgönyt intézte: Bécs, ápril 3. Dementálja kérem, a balga hírt, mely szerint a magyar csapatok között Jüttlandban zavargások történtek volna. E csapatok szelleme kitűnő, s a fegyelmetlen-ség vagy szűkös egyetlen egy esete sem fordult elő.

A magyar borok jó keletnek kezdenek örvendni a külföldön. Gróf Nádasdy Lipót Győrökön s Ménesen termő vörös bora kedves zamattal és erejével nagy figyelmet gerjesztett a külföldön. A múlt napokban is nagyobb mennyiséget szállítottak Würtembergbe gróf Knayhausen és báró Rakwitz részére, kik legnagyobb elismerést kifejezésével 96 forintjával fizették akóját. Hír szerint több német fejedelmi udvar részére is történtek már megrendelések.

Budweisban közelebb volt a végtárgyalás Klima János, 15 éves rablogyilkos ellen, a ki egy gyógyszerári laborans nejét és négy éves leányát orozva meggyilkolta, s 1 ft 50 krt, két ézist huszast és egy ézst tizest elrabolt. A fiatal gonosztevőt a törvényszék 20 évi nehéz fogságra ítélte.

Párisból gróf már egy hó óta élet s halál között lebeg; mellében három törzsuras van, de nem akarja megmondani, hogy hol s ki sebesíté meg. Azt hírlík, hogy Murat Achille herceg, a császár rokona feltékenységből sebesíté meg egy Cora kisasszony szobájában, s minthogy a gróft, súlyos sebei miatt nem lehet továbbállítani, kétségbeesett anyjának egy courtisane szobájában kell ápolnia. — Themis pedig behunyja szemét.

Benedek Sándor, a porosz király nevé ezred vitéz ezredese, a felséges ezredtulajdonostól a második osztályú ka dos korona renddel lett kintntetve. Az ezredes ur sebe folyvást örvendetesen gyógyul, ugy, hogy Rendsburgból Hamburg és Berlinen át már Prágába utazhatott, s itt a teljes kigyógyulást várja be. Berlinben az ezredes ur a porosz király 6 felségének lett bemutatva, kitől igen kirelyő dícséreteket nyert.

Egy derék pesti nagy-kereskedő 22 éves fia, ki a legutóbbi idők ritka buzgalommal segédkezett az üzletnél, vak szenvedélytől ragadtatva, egy fiatal zsidó leánnyal, s atyja nagy mennyiségű készpénzével eltűnt. A pénzárban három ives naplószérvit íratott hagyott hátra, melyben leírja, hogy kénytelen volt ezt tenni, belátta a történhető balkövetkezéseket, de nem birt szenvedélyének el-lentállani. Engedjenek azonban neki időt, mindent jóvá tesz.

A párisi törvényszék egyik legközelebbi végtárgyalásán egy fiatal szép, leány, s egy idős rut asszony volt a vádlott. A leányt Michon Juliettenek hírvák, szende, szép, jelenség; az asszony neve Lancon Margit, mint világesaló „tineuse de carte“ (kártyavetőnő) ismeretes az egész városnegyedben. A történet, mely miatt a vádlottak padjára kerültek, a következő: Juliette szerény varró-leány volt, midőn megismerkedett egy vidéki fiatal ember, T. Alfonzzal, kit szűlője a végből küldöttek Párisba, hogy ismerje meg a nagyvilági társaságokat. A fiatal pár néhány hónapot oly boldogságban töltött, melyet maga Juliette a törvényszék előtt „leirhatlan“ nak vall. Ekkor Alfonz szűlőitől levelet vesz, hogy hiszen minél előbb haza. A szűlők hírt vettek a viszonyról, melyet természetesen elleneztek. Alfonz nem igen hajtott szűlői szavaira, de

Juliette azért egyre bús volt. „Tudtam — ugyan — a törvényszék előtt, — hogy a fiatatság, öröm s a boldogság — mind mulandó. Egy napon Alfonz ridegnek fogja találni a kőrt, melyben csak két szerető szív számára van hely, s e nap lesz egyszersmind Juliette halálának napja. A Szajna elég mély!“ — E napot akarta elkeltetni. Cselédje az öreg Margueriteről beszélt neki, ezt magához is bivatá, s italt vett tőle, a melyet a ki megiszsa — így hangzott a jóslat — hozzá mindenkori hű lesz. Juliette a bájszert megitta Alfonzzal, ez tőle súlyosan beteg lett, s a szegény leány ekkor bevallá neki, hogy mint akarta szerelmét biztosítani, Alfonz szűlője is e hirre Párisba siettek s nem kímélve a fiatal leány bánatát, törvényszék elé állították. Védő ügyvédének könnyű dolga volt. Szép bánatos szemmel ékesszólóbban beszélték, mint a paragrafusok. „Szegény Juliette!“ — sohajtott mindenki és tapsolt, midőn a törvényszék ártatlannak nyilvánította. A kártyavetőnő néhány havi fogságra ítéltetett.

Nemzeti színház. Vasárnap ápril 10. „A cigány.“ Színgéltetőnek ez igen sikerült műve, a lehető legjobban adatott. A czím-repet Gynlai vitte, mondanunk sem kell, mily kitűnően alakítja ezen igen találó képét a cigányoknak. Rózi Ronaire volt, Evit Szabó Pepi játszta, mindketten dícséretre méltóan. Közönség szép számmal.

Hétfő apr. 11. „A fekete orvos.“ Dráma 5 felv. 1 felv. előjártékál Irták Anicet és Dumañoir, ford. Bereczky Zsigmond. Ronaire jutalomjátéka, s egyszersmind a Ronaire utolsó fellépője (?) elég számos közönség gyűlt össze, őszinte méltánytául azon néhány jó s élvezetes estnek, melyeket a t. művész pár szerzett. Ma is kitétek magokért; a czím-repet Ronaire, Paulinet Ronaire játszták; a közönség a szótjeljes értelmében meg volt elégedve, s sok tapsokkal vett búcsút a t. művész pártól.

Kedd, ápril 12-én az „Álvajáró“ volt kinttve, de Dálnoki rekedtsége miatt adatott: „A sevilai borbély.“ Vig opera 2 felv. Rozi-nát Dálnoki Róza kedvesen éneklé, s az ének lezake alatti, ugyintén a játék végéni gyönyörű dalokat zajos tetszésnyilatkozatok közt éneklé. Almaviva (Fektér) is kitétt magáért, a népdalokat ismételnie kellett. Institoris a mily kedves, ügyes, szép borbély volt, épp oly jól is játszott és énekel. A többi szereplők is dícséretre méltóan játszottak *). r-s.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, apr. 8. Az alsóház mai ülésében Verner azt a kérdést intézi a kormányhoz, vajlon a hercegségek érdekei képviselve és védve lesznek-e az értekezleten? Palmerston erre azt felelte, hogy képviselve és védve, még pedig háromféleképp t. i. törvényes uralkodójuk képviselője, a német nagyhatalmak s remélhetőleg a német szövetség képviselői által is.

Osborne éles bírálat alá vette a kormány dandúgyi politikáját s gunyolta az oly értekezletet, melynek nincs programja. Palmerston ezt felelte: A kormány következetesen mindig a londoni szerződés fenntartására törekedett. Az értekezletnek remélhetőleg sikerülni fog a vizsályt kiegyenlíteni s a háborút bevégezni. Az értekezlet összefülsé azért, hogy a német szövetségnek ideje legyen megfontolásra, apr. 20-ra van halasztva. Az értekezlet, ha tetalan a szövetséggyűlés semmit sem határozhatna, a szövetség képviselői nélkül is össze fogna ülni.

Az alsóház f. hó 4-ki ülésében Osborne kérdést tett az iránt, ha vajlon a londoni szerződés összes aláírói beleegyeztek-e az értekezletbe; továbbá ha vajlon a német szövetség szintén beleegyezett-e, s végre, van-e megállapított alap, s történt-e egyezkedés fegyverszünet iránt?

Erre Palmerston lord így válaszolt: „Az 1852-i szerződést aláírt összes hatalmasságok beleegyeztek az értekezletbe. A német szövetséggyűlés részéről még nem érkezett válasz, a hozzá intézett felhívásra. Az értekezlet számára javasolt alapon áll, hogy azon tőrekvésből kell kiindulni, hogy az európai béke helyreálljon. Mi nem tartók kíváncsnak, előbb ama pontok megállapítását kísérteni meg, melyek az értekezlet összehívása után legalkalmasabbak lennének, a tanácskozás tárgyait képezni. Fegyverszünet iránt nem történt egyezkedés.“

Ezután feláll Stansfeld, de már nem a miniszteri, hanem ettől a második padról s körülbelől így szól: Kérem a ház szíves figyelmét, miután egy személyemre tartozó nyilatkozatot kell tennem. Az utóbbi ülés óta egy lépést tettem, a melyet a hely, a melyre

*) Megjegyzendő, hogy ez opera már harmadik a pártalan számban, míg a párosra egy sem jutott, ezt a színi rendezőség figyelmébe vehetné!!!...

most iltem, eléggé megfejt. Kötelességemnek tartottam, a kormány élén álló lordhoz benyújtani lemondásomat. Emlekezni fog a ház, hogy ezt én már korábban megtettem, s hogy a nemes lord akkor nem akarta lemondásomat elfogadni. Köszönöm a nemes lordnak a feltétlen hitelt, a melyet nyilatkozataimnak adott, s köszönöm a bátorságot is, a melyely személyemet pártfogolta. Azonban meggyőződtem s azok után, a miket látam, hallottam és olvastam, félek, hogy gyengíteni fogom a kormányt, a melyet támogatni óhajtok. Egy előbbi alkalommal védtem egy személyes bárómat oly vád ellen, a melyet igazságtalannak tartottam s most is annak tartok. Tartoztam vele enmagam és Mazzini ur iránt, hogy neki engedjem az alkalmat, a nyilvánosság terén felvilágosítást adni arról, hogy mire használt a fel házamat és czimemet. Ez az oka, miért teszem utolsó nyilatkozatomat most, miután Mazzininak a „Times“-hoz intézett nyilatkozata megjelent. S most még egy pár szót arról, a mit Mazzinire vonatkozólag mondtam.

Azt mondtam, hogy én őt, a kit régen ismerék, amaz aljas és utálatos bűntényre, a melylyel vádolják, képtelennek tartom; s most ismétlem e nyilatkozatomat. Régióta viseltem mély rokonszenvvel az ő életézelja, Olaszország egysége és függetlensége iránt.

Ha azt kérdik tőlem, hogy helyeslem-e mindazokat a módokat, a melyeket ő ezéja meg üzelítésére időnkint a legbülesebbeknek tartott: azt kell felelnem, hogy néha egyet-érgettem vele, máskor meg azt gondoltam, hogy gyakorlati nézetei inkább vérmesek, mint eszélyesek. De nem ez a jelenleg felvetett kérdés. A két francia államügyész beszédei határozottan arra céloznak, hogy nemesak Mazzini, hanem hogy én magam is, legalább értesülés által bele voltam avatva a francia császár élete ellen szőtt összeesküvésekbe. Azt mondom, hogy minden ilyen célzás, igazságtalanság. En soha semmit sem tudtam Greco nevű ember letészéről, sem vélt bűnfársáiról mindaddig, míg a hírlapokban nem olvastam, mint bármely más tagja e háznak, elfogatásáról. Menjünk vissza a Tibaldi-féle ügyre 1857-ben. Nem állíthatom határozottan, hogy Tibaldit soha se láttam; de nem bírok öntudatával annak, hogy valaha láttam volna. Igen sok olasz m neküllet ismerék, hogysem megmondhatnám, hogy ez vagy amaz soha sem volt szemem előtt, vagy mindnyájuk nevére emlékezhetem. Massarentit nagyon jól ismerem; makaront és olasz süteményeket árult. Igaz, hogy kapott pénzt tőlem; megfizettem, a mit vásároltam tőle. Az 1857 ben elítélt Campanellát is ismertem; mivel, tudós ember volt, egyáltalában képtelen arra, hogy magát oly bünnel szennyezzé, a milyennel vádolva volt. Mit bizonyítanak a francia hatóságok által elfogott magán levelek? Semmit egyebet, mint a mit mondtam, hogy én huzamos idő óta barátságos viszonyban állok Mazzinivel; s hogy alkalmilag egy-egy csekély összeget szenteltem könyörödmányokra. E beszédet a ház tetszésnyilvánítása kísérte.

Palmerston lord: „Érdemes barátom arra emlékezteté a házat, hogy én egy előbbi alkalommal, midőn ő lemondását benyújtá, nem akartam azt e fogadni, s őt hivatalában való megmaradásra kértm. De a jelen alkalommal ő nekem semmi választást sem hagyott. Csupán annyit mondhatok, hogy meg vagyok róla győződve, hogy azok az okok, melyek e batározatra indíták, nagy mérvben becsületesre válnak neki. Ő kétségkívül azt hívé, hogy miután oly nyilatkozatot kelle tennie, mint most tett, s mely meggyőződésem szerint a házra nézve teljesen kielégítő, illőbb s hatályosabb lesz, ha egy ily nyilatkozatot egy független álásu egyén, mintha kormányt tag tesszen. Én csupán mély sajnálatommal fejezhetem ki egy oly férfi elvesztése föött, a kit nagy észtehetsége, fáradhatlan szorgalma s tiszta jelleme a kormányknak igen becses tagjává tettek. A mi az általa említett gyanúsításokat illeti, csupán annyit mondhatok, hogy azokat megvetéssel utasítom vissza. Szilárdul meg vagyok róla győződve, hogy amaz aljas fondorlatban bármely részvétől, a melylyel őt, szerintem alj s módon vádlíták, az ő érzelmei s jelleme éppen egy iszonyodnak, a mint csak attól e házbán bárki is iszonyodhatik. Sőt meg vagyok róla győződve, hogy érdemes barátom színtoly nagy értéket helycz Franciaország urakodójának jólétére s személyes biztonságára, mint a házak bármelyik tagja; hogy ő éppen úgy érzi, mint mi, hogy ama nagy uralkodó több komoly s fontos alkalmakkal Angolország valódi barátjának s hű szövetségeseinek bizonyítja be magát, s hogy ő színtoly jól tudja, mint mi, hogy a császár személyes biztonsága s dynastiájának java nem csak az általa kormányzott loyális s hozzá ragaszkodó népre nézve a legnagyobb értékű, hanem Európa általános érdekeire nézve is színtoly fontos.“

Francoziaország. Drouin de Lhuys,

nek a londoni francia követhez mart. 20 ró intézett jegyzéke így hangzik:

„Hercege! A brit kormány e pillanatban újabbban a conferentia összejövetelében fáradozik s a hadviselő felek ezuttal nem ellenzik a javaslatot annyira, mint az alkudozások kezdetén tették. Ön tudja, hogy mi nem tagadjuk meg részvétünket a tanácskozásokban, ha a conferentiát minden udvar elfogadja, a mint a császári kormány szándékairól őnt már mart. 14-diki sürgönyömben értesítettem. De mielőtt részt vennék a conferentiában, óhajtom, hogy ön megismertesse eszméinket és érzelmeinket a londoni cabinettel. Ez az egészen barátságos közlemény, melynek tetelére eddig nem volt alkalmunk, teljesen megmagyarázza a császári kormány eljárás körét a német dán vizsály tárgyában. E magyarázat, remélem, megszüntet minden gyanút, mintha tartalék-gondolatot forgatnánk elménkben, a mint ránk fogják. Csatlakozva a kibékítési kísérlet művéhez, két nagy érdeke ölik szemünk elé. Egyrésztől tartozunk figyelemmel viseltetni a köztött szerződések iránt, melyek Francoziaország aláírásával is az európai sulyegen érdekében jöttek létre. Másrésztől lehetlen észre nem venni, minő ellenszenvet költ az 1852-ki teljhatalmazottak e műve. Távól legyen, hogy tagadjuk az akkori combinatio böles voltát, mely egyszersmind az európai közjog védelme alá lön helyezve. És ha eltekintünk Németország ellenzésétől s a hercegségek lakóinak nyilatkozataitól, teljesen odaengedhetnők magunkat Dánia iránt mindig tanusított rokonszenvünk sugallatainak, s egyedül a szerződések fenntartására fordítanók erőnket. De nem lehet félreismernünk az akadályokat sem, a melyek az 1851- és 1852-diki szerződéseknek „pure et simple“ végrehajtását gátolják. Ha némely hatalmakra nézve a londoni szerződések oly tekintélyvel bírnak, hogy azoktól külön lehet választani az ugyanazon időben Németország és Dánia között létrejött kötésekét: más hatalmakra nézve a londoni szerződés ez utóbbi kötéseknek alája van rendelve, s attól külön nem választható. A német államok közül némelyek megtagadták a szerződések elismerését, vagy csak korlátozott értelemben fogadták el; mások még tegnap ragazkodtak hozzájuk, ma azt mondják, fel vannak mentve azok kötelező ereje alól. Végre a német szövetség elvitatja az oly okmány érvényét, a melynek létrejöttében közre nem működött. Tekintve a felfogások e különbségét, mely ugyanis legyőzhetlen akadályokat fog előgördíteni, elkerülhetlennek látszik, szigorúan megvizsgálni az érdekeket, a melyek a jelen háboruba bonyolodva vannak, s nem csak kizárólag a szerződés bettivel foglalkozni. E harczen oka s különválasztó jelleme ke-ségkivül a dán monarchiát képező népségke egymásközi versenygésében keresendő. Mindakét népajt az a nemzetiségi érzelem vezérli, a melynek horderejét kétségbe vonni nem lehet. Mi volna tehát természetesebb, mint valamely egyértelműleg elfogadott szabály hiányában a nép óhajátást venni az alkudozások alapjául? Ez az eszköz, mindakét párt valódi érdekeinek megfelelően, nézetünk szerint legalkalmasab volna arra, hogy oly igazságos kiegyenlítés történjék, a mely az állandóság biztosítékát nyújtja. Kiváncsn tehat a mi közjogunk alapelvének alkalmazását s követelven egy Németország, mint Dánia javára ez elv elfogadását: azt hisszük, a legigazságosabb s legkönnyebb megoldási módját ajánljuk e kérdésnek, a mely egész Európában oly élénk nyugtalanságot idéz elő. Fogadja stb.“

A „France“ azt írja, hogy igaz ugyan, hogy a papa egysége az utóbbi napokban valamit javult; mindamellett hitelt érdemlő magán tudósítások semmi kétséget sem hagynak fenn az iránt, hogy a papa betegsége élénk aggodalom tárgya lehet az egész katolicus világra nézve.

Németország. A frankfurti „Europe“ valószínűnek tartja, hogy a német szövetségi többség az értekezlet elé következő programot terjesztend:

1) Az értekezletnek először is Németországnak Holstein- és Schleswighez való jogát, s annak szükségét kell elismernie, hogy e tartományok Dánia uralma alól elvonandók, s a német-szövetségbe bekebelezendők.

2) A birtokjogot, a melylyel a dán korona Lauenburgot illetőleg van fölruházva, szabályszerűleg constatozoini kellene.

3) Erre Lauenburgot északi Schleswigért ki kellene cserélni, s ez utóbbit a dán birodalomba végelesen bekebelezni. Ez által Dánia képebb válnék arra, hogy önállólag létezhesék, a nélkül, hogy Svédországba kel-lene beolvadnia.

4) Schleswignek nemetté lett részét tükéletesen egyesíteni kellene a függetlenné lett Holsteinnal.

5) Ezt a két tartományt egy oly nagy-hercegséggé kellene alakítani, a melynek Németország tengeri erejét kellene képviselnie,

s mint olyat, kivételes kötelezettségek alá vetni, a közös Nemethon irányában.

A két német nagyhatalomnak az értekezleten követendő magatartásáról pedig a „K. Ztg.” következtetése így: „Austria és Poroszország már összesimultak a lényegesebb pontokra nézve, a melyeket az értekezleten keresztül akarunk vinni, a nélkül azonban, hogy a megbeszélést valamely sajtószertől okmányba (jegyzőkönyv stb.) foglaltat volna. Mindkét kabinet főcél gyanánt állította fel, a londoni szerződéshez való ragaszkodás mellett arra törekedni, hogy a dán monarchiában jövőre Schleswig-Holsteinnak, azaz a birodalom német felének illő államjogilag szabályozott érvénye legyen; hogy a két hercegségnek (talán még Lauenburgot is oda értve) összetartozása államjogilag elismerve, vagyis inkább, helyre legyen állítva. Schleswignek nemzetiségek szerinti felosztására nem is gondolnak, hanem az ez iránti igényekre az egész Schleswig-Holsteint illetőleg tekintettel lenni; miután, könnyen gondolható okokból, a nemzetiségi kérdést távol akarják tartani a tanácskozástól, semmi esetre pedig meg nem engedni, hogy az államjogi indoklást legyen felhasználva. Ily értelmű utasítást kapnak Ausztriának és Poroszországnak az értekezletre menendő képviselői.

Orosz- és Lengyelország. A varsói orosz hivatalos lap írja, hogy a felkészítés csatlakozók mozgalmait a porosz-lengyel határ-széleken még mind nem szűnnek, s folyvást tesznek kísérleteket 20, 50, 100 emberből álló csapatok Posenből Orosz-Lengyelországba való átméletre. A múlt hó 31-én egy ilyen, százat meghaladó főnyi csapat kelt át a Dzialdowka kis folyón s megszállotta Groszka falut. E történet korán reggel. Délután 2 óra felé orosz katonaság érkezett oda szekereken, Dobrowolski ezredes vezetésével; de a lengyelek már mind a klescheni erdőben voltak. Vezérik egy olasz.

Oláh-Moldvafejedelemség. A „Wiener A. P.” szerint a „St. Petersb. Ztg.” egy cikkében azt a véleményét fejezi ki, hogy a dán-német viszály nem fenyegeti veszélyrel Európát nyugalmat; ellenben sokkal fenyegetőbb fellegeket lát Európának egy más pontján tűnni fel a politikai látkörön; t. i. a Duna-fejedelemségekben, melyek szerinte már régóta gyűlölpontul szolgálnak Európának politikai sörpédéke számára. Ott gyűlnek össze ama forradalmi elemek, a melyek máshol nem találhatnak működési színpadra; ott nyugott s kényelmes kóhollási helyet találnak vétkes ter-

veik számára, s egész kedélyességgel tanácskoznak az európai rend felforgatásáról. Oda jár bucsura ama republicanusok faja, mely nem retten vissza a gyilkosságtól s gyújtástól, Francia, Olasz, Magyar- s Lengyelországból, ott oly zászlók körül csoportosulnak össze, melyek Kossuth, Klapka, Türr s Mazzini neveit viselik, s egész nyugalomban szervezik az európai forradalmat. Pénz bőven érkezik hozzájuk ismeretlen kútból; a francia hajók tetemes mennyiségű fegyvereket hoznak az Alduna vidékére, a hol oly forradalmi arzenált szerelnek fel, a mely a legelőkelőbb aggodalmakra adhat okot. Valjon Ausztriának, a portának s Oroszországnak nyugottan kell-e ezt szemlélőnek, míg saját határaikon assák és töltik az aknákat. A Dunafejedelemségekkel szomszéd államoknak előbb utóbb a legérelmesebb rendszabályokra kellend magukat kényszerítve látni, ez elrejtett forradalmi harc ellen. Az említett lap nem tudja, hogy minő eljárást követend Franciaország a nevezett esetben, a legközelebből érdekelt államokkal szemben, de Angolszágot illetőleg meg van győződve, hogy az Kuzsa fejedelmének kormányának eljárását ez ügyben, őszintén s tökéletesen kárhoztatja.

Ujabb. Triest, april 10. Ő. cs. k. Apostoli Felsége f. hó 9-én reggeli 8 órakor Miramaréba érkezett s 10 órakor Benedek tábornagy, Toggenburg s báró Kellersperg helytartó ő exaltáikat, valamint Hartung altábornagyot külön audientian fogadta. 11 órakor hajtott végre Miramarében az áltami tény Ferdinánd-Miksa Főherceg firokon jogainak szabályozása iránt, 12 órakor Ő Felsége a Főhercegek, ministerek s udv. kancellárokkal együtt reggelizett; mire 1 órakor külön udv. vonattal a Főherceg urak, gr. Rechberg s gr. Eszterházy ministerek kíséretében visszaindult Bécsbe. Benedek tábornagy Ő Felséget Laibachig kísérte el. — Triest, apr. 10. A mexikói követség elfogadása délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ órakor ment végbe; a követséget gróf Bombelles vezette elő. Ezenkívül jelen voltak: Hadik gróf és grófné, Waldstein gróf és Herbert ur. A tartott beszédek után a kastélyon felvonták a mexikói lobogót s fűdlövésekkel üdvözlökték; az itteni vároas is adott lövéseket. Erre istenitisztet volt. Közvetlenül a trón elfogadása után 4 főmeltóságviselő nevezetett ki, köztük Woll tdk. hadügyminiszter, továbbá Velasques, Hidalgo és Arrangoiz. A kastély és a középületek zászlókkal vannak feldíszítve. Délután a különféle

küldöttségek elfogadása fog végbemenni, s 7 órakor diszebb lesz. Velenczéből a bibornok-patriarcha, s egy küldöttség, gróf Bembo podesta által vezetve, ide érkezett. Görzből is jött küldöttség, az érsekkel élén. Holnap 3 órakor történik a bucsuzás az itteni testületetől és hatóságoktól, s aztán az elutazás.

— Triest, april 11. Miksa császár fekvő beteg, gyöngye lázbaja van; az elutazás napja bizonytalan.

— Triest, april 11. (Esteli hét óra.) Miksa császár jobban van; az elutazás alkalmasint holnapután leend.

— Frankfurt, april 11. A szövetséggyűlés mai ülésében az egyesített bizottságok beadták a konferentiába meghívásra vonatkozó jelentéseiket; a jelentések szövetséggyűlési képviselő küldését javasolják. A szavazás e hó 14-re van kitűzve.

— London, april 11. A „Times” 10-ke estéről Gravensteinből táviratot közöl, mely szerint a második futó-árok egész vonalának hosszában mozsár- és egyéb ágyukkal megkezdődött a bombázás. A dánok nagyon győnyön viszonzozzák a tüzelést. Kirohanás nem történt.

Ugyancsak a „Times” jelenti továbbá, Wely Clarendon lord nemokara egy küllön küldetést Párisba fog menni. Sutherland hg. Garibáldi jelenléte alkalmából disz-cibédet ad, melyre Palmerston, Russel, Gladstone, Derby és Bright lordok hivatalosak.

— Berlin, april 11. Gravensteinből mai kelettel jelentik ide: Tegnap éjjel új futó-

árok készült: a kirohanást visszaverték; a Goeben dandár előőrsi előre nyomultak. Semmi veszteség. Hadersleben és Apenrade között egy ellenséges portyázó csapat szállt partra.

Bécsbörze Aprilis 13-án: Nemzeti kölcsön 82.20. 5% Metalliques 73.90. Bank-részvény 775.—. Hitel részvény 197.—. Váltó Londonra 115.20. Ezüst 115.—. Arany 5.50.

1860-diki Állam kölesön 97.80.
Aprilis 11-én: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.50. Erdélyi 70.75.

Gabnaárak a királyhágón tul.	Búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Kukorica.
k r a j c z á r o k b a n.					
Vác . april 1	470 345	320	230	333	
Győr . „ 1	520 345	300	235	380	
Ósákvár . mart. 26	500 360	300	230	320	
Palánka . „ 28	450 —	—	210	390	
Fehérvár . „ 30	470 360	290	230	325	
Ujbecse . „ 28	520 —	420	250	420	
Tokaj . „ 22	375 330	270	220	300	
Pécs . „ 30	360 320	250	240	385	
Temesvár . „ 25	450 330	385	245	360	
Szeged . „ 30	—	380	255	—	
N.-Becserek . „ 30	480 —	360	240	385	
Mosony . „ 25	505 420	—	240	410	
Baja . „ 30	470 390	310	220	350	
Arad . „ 30	540 430	400	260	400	
Zenta . „ 28	530 —	360	—	400	
Soprony . „ 22	450 330	310	210	330	
Pozsony . „ 25	420 340	—	250	—	
Debrecen . „ 30	510 340	310	225	360	

Erdélyi		Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhab. fontja.
		Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.	
piaczi árak:		k r a j c z á r o k b a n.					
Abrudbánya	febr. 15.	440—400	—	—	180—170	320—300	10
Beszterce	április 5.	240	200	—	120	160	12
Brassó	apr. 1.	288—284	152—144	146—132	106 102	154	13
Dézs	ápril. 5.	320—300	190—180	—	110—100	190—180	11
K. Fehérvár	" 2.	400	256	—	198	210	14
Kolozsvár	ápril. 7.	360	230	170	140	210	14
M.-Vásárhely	" 7.	356—320	240—216	—	136	144	12
N.-Enyed	" 7.	336—310	252—220	—	160 120	226	13
Szamosujvár	márcz. 21.	320—300	210—200	—	120—110	200—290	12
Szászváros	" 27.	390—390	290—290	—	196	295—295	13
Sz.-Régen	mart. 31.	320—300	220—180	170 160	120—112	200—192	12
N.-Szeben	ápril. 8.	360—307	207—193	—	180—167	200—187	15
Sz.-Udvahely	ápril. 5.	320—310	160—150	—	115 108	134	11
Torda	apr. 9.	346—320	214—210	186—180	148—140	202—200	11

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS. (93) (1—3)

Hirdetmény.
Kolozsvár sz. kir. város közönségének tulajdonát képező, ugyancsak a város határán fekvő ugynevezett Hunyadi-ut, miután annak hasznosbéré a városi ns. v. e. közönség beléegyezésével f. év. február 23-ról 654—1864. tan. sz. alatt, az öt évre kitűzve volt bérfolyamból még le nem tölt három évi időre illető hasznosbérnek fölmondatott, s e fölmondás általa is kifogás nélkül elfogadtatott, a ns. v. e. közönségnek folyó hó 8-ról 90.—1864. közs. sz. alatt hozott végzése által három évre u. m. folyó 1864-ki április 24-től 1867-ki április 24-ig. terjedőleg bérli rovására és vesztésére árverés útján unjonnan hasznosbérbe adati határozván.

Bérvagyók oly figyelmeztetés mellett hivatnak föl, a f. április hó 20-án tanács-háznál városgazdái hivatal szobában délelőtti 10 órakor tartandó árverésen megjelenni, miszerint a felszámolási 353 ft. 1 kr. o. é. jelenlegi évi bérnek bá. atpénzül betendő 10%-jával és a szerződésből kifolyó kötelezettségek biztosíthatására szükséges vagyoni tehetségeket tanúsító okmányokkal ellátva legyenek, más, netán a várossal szembeni szogalmányok bérei a hasznosbér fedezéséül annál inkább biztosítékul el nem fogadhatván.

A szerződési föltételek árverés határideje előtt megtekinthetők tanács-háznál emeleten a 9-dik számú irodában, naponta a hivatalos órák alatt, de az árverés alkalmával is, annak kezdete előtt közzé tétetendek.

Sz. k. Kolozsvár város közg. tanácsa 1864. április 13-án tartott üléséből.
Kiadta: **Elekes András**, h. aljegyző.

NEM HIVATALOS. (94) (1—3)

Utólagos és dézma kárpótlási ügyben!
Minden utólagos és dézma kárpótlásokra vételjogozott t. cz. földbirtokos uraknak ezennel tudtúl adatik, hogy bármily nemű és összegű kárpótlási igényeik, ha ezek a hivatalos igazolási munkálatok — vagy az erdélyi méltóságos kir. földbirtokosok országos alapigazgatóságának kárpótlási határozatára vagy már kész utalvány alapján számszerint kimutatva vannak, egy ezen célra alakult társulat által nagyon csekély levonás és a legjutányosabb feltételek mellett, személyes vagy posta útján érteke és következtében rögtön készpénzbeni kifizetés mellett megvásárolhatók.

Minden erre vonatkozó megbízások a társulat megbízottjaihoz és pedig Nagy Szebenben bites ügyvéd Kis Károly, Kolozsvárt (belső-magyar-utca 433. sz. a.) bites ügyvéd Haller Rezső urakhoz intézendők.

Hirdetés. (97) (1—3)

A felső zsuki és nemes zsuki **korcsomárolhatási jogok** az ottani korcsomaházakkal együtt, folyó év Szent-György napján kezdve, egy vagy több évekre **hasznosbérbe kiadók**. Értekezhetni a tulajdonossal Felső-Zsukon.

Hirdetés. (92) (1—3)

Alföldi tisztelettel tudatja a t. cz. fogbajóban szenvedő közönséggel, hogy itt Kolozsvárt tartozkodása csak május közepéig terjed Lakás b. tordantáczában, a dr. Szabó ház **Gross Károly** fogművész.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

(95) **Kiado zongora. (1—3)**
Fektér urnál tordanteza (Seminariumban) 1-ső emelet 38-dik számú szobában, egy jeles bécsi zongora 1-ső májustól 1-ső novemberig 6 frjtával hónaponként kiadó. Értekezhetni **FEKTÉR** urnál naponként reggel 10 óráig.

(96) **Eladó ház. (1—3)**
Kolozsvárt, az agyagdomb alatt, a békáspatak felé kimenőleg, az erd. gazd. egylet kertjével átellenben fekvő **272 szám alatti** jó állapotban levő szöglet telek **örökön eladó**; akár az egyik rész **hasznosbérbe kiadó**. Értekezhetni ott helyt.

(91) **Figyelemre méltó. (2—3)**
JESZENSZKY és PAPP

városház mellett **2-ik** számú ház alatt lévő kereskedésükben nagy választékban találhatók:

Jó mosó Pergálinok singe 30, 34 és 36 kron, röfe 38, 42 és 45 kron.
Batizt és Jaconet singe 30, 36 és 48 „ röfe 38, 45 és 60 „
Félször köntös kelme singe . . . 19 „ röfe . . . 24 „
Valóságos-ször Báresch singe . . . 28 „ röfe . . . 35 „
Alegujabbköntös kelmek singe 36, 42, 70 és 80 „ röfe 45, 52, 86 kron és 1 frton.
Mosó selyem köntös kelmek 21 frt és 27 frt 50 kron.

Továbbá minden vászonneműk Bécs-házi, Creas és Rumburgi, asztalneműk, gyapju és len szövetek férfi öltönyöknek, női felső öltönyök, kéztük és lábbelik, fehér és színes len szebkendők sat. a legjutányosabb árban.

Választás végett mustra kelmékkel vidékre is szolgálunk és a megrendeléseket pontosan s a leggyorsabban teljesítjük.

(76) **Perlmutter Jakab Pesten (5—12)**

váltó szobája s irodája Dorottya-utca kereskedési bank-épület 1-ső emelet.
Veszen s elad arany- és ezüst pénzeket, állam-, ipar- és sorsjegyeket napi folyó árban.
Ad **előlegeket** pénzekre és értékpapírokra, a folyó ári értékre $\frac{3}{4}$ — $\frac{7}{8}$ -ig legjutányosabb illeték számításal.

Elad mindennemű sorsjegyeket és más értékes tárgyakat tetszésszerinti **részletfizetés** mellett legjutányosabb árban és feltételek alatt.

A mindenkor meglevő **eredeti sorsjegyekről** leirt **igérvények** legjutányosabb adatkak ki.

Belföldi megrendelések legpontosabban teljesítettnek.

(77) **Dr. Doeck-féle gyógymódról a gyomorgörcs- és emésztési gyengeségben sat. szenvedők. (3—3)**
Bővebb tudomást vehetnek az éppen most megjelent füzetben, mely ezen lap kiadó hivatalában ingyen adatik.